

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pentru un an 2 fl. (4 coroane).
 Pentru o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

În preajma alegerilor.

Alegerile nouă pentru dieta Ungariei au să se facă în toată țara, începând cu 28 Octombrie și până în 6 Noemvrie a. c. În vederea lor s-au și început corteșirile și candidații din toate partidele au plecat și pleacă prin cercuri, ținând vorbiri, făcând făgăduieli și cerând voturile alegătorilor.

A sosit din nou vremea, ca cetățenii să-și aleagă pe 5 ani încredințări sau cum se zice deputați, cari apoi adunându-se se pună la cale trebile țării, așa după cum cere lipsa cetățenilor, se facă legi bune și folositoare pentru toți, se chivernisească banii țării, cu un cuvânt se lucrează, că ceea-ce hotăresc și fac ei, să fie bine deopotrivă pentru întreaga țară.

Vedem deci, că alegerea de deputați este lucru însemnat, de oare ce dela cei aleși atîrnă în mare parte soarta cetățenilor, bunăstarea și propășirea lor.

Astfel trebuie să ne gândim bine, ce și cum avem să facem în fața noanelor alegeri, cari sunt aproape. Trebuie bine să chibzuim, că să nu ne căim la urmă de ceea-ce am făcut.

Ni-se pune deci întrebarea, cum avem să ne purtăm noi Români?

Ca să putem răspunde la această întrebare și astfel să ne și știm hotărî într'un fel, n'avem decât să cercetăm sta-

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăci nr. 15.) — Telefon nr. 14.
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

rea în care ne aflăm, precum și întemplierile de mai nainte, prin cari am trecut și cari ne-au adus în această stare.

Cercetarea cu luare aminte a acestora ne va lumina și ne va fi îndreptarul la ceea-ce avem să facem, ca să nu greșim.

Știți, iubiților cetitori, că toți Români din această țară se țin la olaltă de un partid, de *partidul național românesc*. Acest partid își are hotărîtă purtarea să față de trebile politice ale țării și acela dintre noi, care nu s-ar țină de aceste hotărîri, cari sunt că și niște legi pentru poporul românesc, *aceea strică bună înțelegere și nu mai e vrednic a să numera între Români*.

Partidul național prin fruntași sei, aleși din toate unghiuurile locuite de Români, a hotărît încă la 1881, în o mare adunare, că Români ardeleni să nu ieșe parte la alegeri de deputați pentru dietă și aceasta hotărîre au extins în o altă adunare, ținută la 1887 și *asupra Românilor, cari locuiesc în Ungaria*.

Această hotărîre au întărit-o Români tot prin fruntași lor aleși, în toate adunările politice, ce le-au ținut dela acei ani încoace și ea are putere și acum pentru noi.

Trebue deci să ținem strins la ea, cu atât mai mult, că fruntași români începând dela anul 1881 și până acum, au avut mari și însemnante cause de a

lua această hotărîre și să o țină în puțere până în zilele noastre.

Una dintre aceste cause este *legea electorală nedreaptă*, făcută de stăpânirile ungurești, anume împotriva noastră; în Ardeal este o lege electorală deosebită de cea din Ungaria, care pune mari greutăți pentru de a putea fi cineva alegător; tot asemenea este *nedreaptă și măiestră împărțirea cercurilor de alegere*. Amendouă aceste sunt aşa întocmite, încât pretutindenea alegătorii maghiari să poată învinge cu voturile, și Români să nu poată scoate pe aceia, în cari au încredere.

Pe lângă aceste mai vine de luat în seamă modul cum se fac la noi alegerile. Ele ar trebui, după cum glăsuește legea, să fie libere, adică alegătorii să-și poată da votul aceluia, pe care ei voesc să-l încredințeze a le fi deputat. Dar de aceasta nici vorbă nu este. *La noi alegerile nu sunt libere*. Cei dela putere, precum și celelalte partide, cari luptă cu acestia, se folosesc de toate mijloacele neieritate, ca să-și scoată pe candidații lor. Astfel alegătorii sunt amenințați, ademeniți, cumpărați cu bani și dacă toate aceste nu folosesc, sunt duși adeseori cu sila la votare, între baionetele gendarmilor și siluți a vota pentru cine li se poruncește.

Din toate aceste până acum nimic nu s'a schimbat înspre bine. Legea electorală, nedreaptă pentru noi și împărțită

FOTO.

Tîrgul de fete din Găina.

Între cărțile bune, ce s-au scris despre noi Români, stă în loc de frunte și cartea: *Români din Munții Apuseni* (Moții), de Teofil Frâncu și George Candrea (București, 1888). În ea să fac cunoștuți Români din Munții Apuseni și de pe la poalele lor în capitoare sau părți deosebite, după ținuturi, precum: Mocanii, Băieșii, Crișenii și Moții, cu limba, ce o vorbesc, dătinele, vieța casnică și a. toate descrise frumos și atrăgător. Cartea are și ilustrații de porturi, case și. a.

Fiind aceasta carte mai rară, vom tipări din ea câteva capitoare.

Eată ce spun scriitorii cărții despre tîrgul de fete dela Găina:

Găina e un munte așezat la Mează-zia Apus a Munților Apuseni și are o înălțime de 1744 metri. La poalele lui e Vidra-de-sus și numirea sa se ascunde în întunericul depărtat al vremilor.

Vidrenii spun, că pe vremea, când și în munții Bihariei se lucrau băile, o găină de aur eșia din băi spre a se așeza în vîrful muntelui, pe cuibul seu unde erau ouăle sale de aur. Vidrenii atrași de frumusețea ne mai pomenită a găinii, în mai multe rînduri s-au încercat să o prindă, ea însă a fugit în jurul băilor de aur dela Roșia. De atunci ne mai putîndu-se să găsi aur în băile din acest ținut, Moții au incetat de a le mai lucra, fiindcă găina din poveste, era *Vîlva băilor*, și ea a dus aurul cu sine în părțile înnde a sburat.

Muntele Găina are două vîrfuri, unul mai înalt și plesug, iar altul mai mic și încungjurat de păduri de fag, în mijlocul căroră și o peatră ridicată în amintirea călătoriei Împăratului nostru Francisc Iosif I., pe care a făcut-o în țeara Moților la 1852.

Mare e puterea naturii și numai acela o poate vedea în toată fința ei, care cu privilegiul unei vîjelii să găsește într-un vîrf de munte, de unde cu frică și cu fiori, privește la lupta vîforului.

Furtunile în munți se plămădesc ca din senin, și până ai bate în palme se varsă asupra vîrfurilor și codrilor.

Eram în Găina, într-o zi de frumoasele zile de vară. Cerul era sănătă, soarele era sus și razele lui revîrsau asupra Găinii o căldură ca în luna lui Cuptor.

Un nouaș se zărea în depărtare pe marginea cerului. O jeliță recoritoare legăna frunzele arborilor și care din ce în ce bătea mai tare, încât deodată se auzia urletul puternicului vînt, care smulgea copaci din pămînt. Nouașul să înindea tot mai tare și întuneca cerul. Păstorii fugau la colibi, iar vîtele mugind își căutau un adăpost. Pe cer fulgerile se întindeau ca serpi. Ilie alergând cu patru cai și cu carul lui de foc, pe unde se bat în capete bălaurii și șolomânarii, vînd să tragă în cel rău, pognia din pleasa biciului seu tunetă și trăsnete, încât gămeau munții și se cutremura pămîntul.

După câteva minute furtuna s'a potolit, razele soarelui earăși încălzeau munții, păsto-

rea măiestrită a cercurilor sunt tot același, ca și la început, ear' volnicile și nedreptările în loc să incete, se sporesc din alegere în alegere. Ba la aceste se mai adaugă și prigonirile și intemnițările, fără seamă de multe, ce se pun la cale împotriva noastră, la îndemnul și din însarcinarea stăpânirii ungurești.

Eată causele, cari au înduplecăt pe fruntași partidului național a aduce hotărirea, să nu luăm parte la alegeri. Aceleași cause ne fac pe noi acum, în fața alegerilor, a urma cu sfîrșenie acestei hotăriri. Altecum am dărăpa noi de noi buna rînduială a noastră și am strică causei poporului român, căci ne-am face „coadă la topor“, dând voturile noastre pentru de aceia, cari nu ne vreau binele, cari cu lucrurile noastre nu-și bat capul, ba cari încuviințează tractarea mașteră și prigonirile de tot soiul ale stăpânirii.

Așadar' în fața nouelor alegeri purtarea noastră este hotărîtă. **Noi nu vom vota, vom sta acasă, sau după-cum se mai zice vom fi pasivi.**

Să nu gândim însă, că aceasta va merge așa ușor, nu, căci viața publică la noi e foarte stricată. Vom fi supuși la ispite de tot soiul, ni-se vor face fel de fel de făgăduieli, vom fi îmbiați și cu bani, ca să ne vindem cel mai scump drept, să ne vindem conștienta românească, și în cele din urmă vom fi amenințați, numai și numai ca să facem pe plac stăpânitorilor.

În fața acestora însă să rămânem neclintiți, să ne arătăm de bărbați și Români verzi, să rămânem curați, cum se cuvine fiilor unui popor, care și știe chemarea sa.

Aceasta e o datorință. O altă datorință, care cade mai cu seamă în sarcina oamenilor luminați ai nostri, ai cărurilor dela sate, este să facă cunoscută celor neștiutori starea poporului, să-i îndrepte pe calea cea bună și să le dea po-

rii eșau voioși din colibi, vitele începeau a paște, pasările să cante și Găina să salte.

Din Găina se zăresc o mulțime de poeni și de-o parte și de ceealaltă a muntelui, care desparte hotarul comunei Vidra-de-sus, de cel al comunei Bulzești, sau mai bine zis, hotarul Moțului de al Crișanului.

Mai în jos se văd case de ale locuitorilor, unele singuratici și altele în grupe aşezate, ear' pe la poalele Găinii șerpuește Rîul mic în ale cărui unde curate se scaldă raza soarelui și bea curcubeul apă.

În cea dintâi Duminecă după Sfântul Petru, liniștea din Găina înceată. Este ziua vestitului *tîrg de fete*. În zori de zi de dimineață, de pe toate dealurile *curg* Moți și Moațe, Crișenii și Crișene; toți în haine de sărbătoare. Cântecele *igreților* (lăutarilor) asurzesc pădurile.

Des-de-dimineață doi încreșințați din partea Moților din Vidra-de-sus și doi din partea Crișenilor din Bulzești trag o linie de despărțire, între Moți și între Crișeni, în câmpul tîrgului, care se ține pe o pajiște verde

vețele de lipsă. În sfîrșit toți avem datorință a întoarce pe cei slabii de ânger dela calea rătăcită și dacă cu toate acestea sără află nemernici, cari ar merge la votare, să-i înfierăm, să-i arătăm în foi ca să-i cunoască lumea, de oameni păcătoși, cari nu sunt vrednici a purta falnicul și cinstițul nume de „Român“.

Să fim pasivi, să nu luăm parte la votare, dar să lucrăm, ca această hotărire a noastră să se și indeplinească.

Astfel vom arăta stăpânitorilor noștri, că nu încuviințăm legile nedrepte și cerem îndreptarea lor.

Români, să apropiem zile de grea încercare pentru noi, fiți însă bărbați și țineți mai pe sus de toate la cinstea neamului nostru și la al lui bine.

Dieta noauă. Dieta noauă precum și casa magnaților este chemată prin decret (scrisoare) regal a se întruni în ziua de 23 Noemvrie a. c. Alegerile de deputați se fac în zilele din 28 Octombrie până în 6 Noemvrie. Candidații, cari vreau să fie aleși, au început colindările prin țeară. Toți se arată acum foarte pretinoși și cu durere pentru alegători, făgăudind îndreptarea tuturor relelor, de cari apoi își uită după-ce sunt aleși.

Noi știm, ce preț au aceste făgăduieli, și nu vom lua parte la alegeri, lăsând pe stăpânitorii noștri a-și face mendrole ei de ei.

Pasivitate. Cea dintâi adunare electorală română s'a ținut Duminecă, în 11. Oct. c. în Alba-Iulia, lăsând parte la ea aproape toți alegătorii români din acel cerc. Adunarea a decurs în bună rînduială și în față de față a organelor de poliție.

Hotărirea unanimă a fost *pasivitatea*: alegătorii toți au declarat că *nu vor lua parte la alegeri*.

Eată un început bun și o hotărire vrednică de laudă.

ce se întinde între cele două virfuri ale muntelui. Linia e trasă astfel, că Moții își aşează merindele în partea de către Rîsărit, ear' Crișenii în partea de către Apus.

Până pe la orele 10 dimineață toți sunt cuprinși cu cumpărarea și vînzarea unelțelor de casă și de economie, precum: coase, strenguri, greble, tulnice, oale și diferite poame și legumi aduse în tîrg de Crișeni.

După tîrguirea celor trebuincioase, lumea începe să prânzească pe iarbă verde și, să se adune împregiurul *igreților* (lăutarilor) cari cântă lângă căte o berbință (butoiu) cu vin, ori cu vinars de cereșe, sau cu rosolie, un fel de vinars roșu îndulcit cu zahăr sau cu miere de stup, și apoi jocul sau hora să încinge peste întreg tîrgul în căte 8 și 10 grupe deosebite și formate din Moți și din Crișeni, cari la sunetul ceterelor, clarinetelor cimpoaielor și fluierelor, jucând își spun prin chiuitturi tot felul de glume, adeseori pișcătoare, strigând Crișanul către Moț:

Tîne Moț de hastă străită
Să mă hîț (joc) eu hastă moață:

În temniță. Dintre iubiții nostri fruntași și membrii ai comitetului național au stat zilele acestea în temniță pentru subscrerea „Manifestului“ cei din urmă doi, domnii Gerasim Domide dela Rodna și George Pop de Băsești.

Gerasim Domide și-a început osânda în 6 Oct. c. în casa comitatului din Bistrița, ear' Pop de Băsești a stat închis în Cehul-Selagiu. Pe amândoi i-au cercetat în temniță multime de inteligenți și popor din acele părți, ear' lui Pop de Băsești Români din jurul Simleului i-au trimis și o scrisoare de alipire.

Pe când primesc cetitorii nostri acest nr. amândoi fruntași vor fi liberi, esită din temniță.

Cu aceasta s'a sfîrșit, spre mărire a stăpânirii ungurești, a doua goană sau prigonire a comitetului nostru național. După Seghedin și Văt, cei septă membri rămași neclintiți pe lângă programul național, au trebuit să suferă a doua întemnițare, dimpreună cu venerabilul president Dr. I. Rațiu. — Patria maghiară e salvată!

Gladstone pentru noi. Bătrânul Gladstone, fost ministru al Angliei în repetite rînduri și unul dintre cei mai vestiți bărbați ai vremilor de acum, a fost cercetat zilele trecute la Londra, de un bărbat de încredere al foii ungurești »Alkotmány«. Bărbatul acesta a întrebat pe marele Gladstone, ce vederi are despre stările de azi din țara noastră. Atunci bătrânul fruntas englez a desfășurat — spune acel bărbat — *pe larg plângerile noastre ale Românilor, vorbind cu deosebită căldură pentru îndreptățirea noastră*. A vorbit apoi despre legile bisericesti, zicând, că *prin ele stăpânirea ungurească a făcut și mai nesufiță apăsarea neamurilor nemaghiari din Ungaria*.

Atâtă spune bărbatul de încredere a lui »Alkotmány«. Desigur însă, că marele Gladstone va fi vorbit mult mai pe larg și cu căldură și mai mare despre suferințele noastre!

Cinstea portului național.

Multe lucruri bune, frumoase și prețioase avem noi Români, cari alcătuiesc *avutul* nostru național și prin cari ne deosebim de alte popoare. Astfel este între altele limba noastră veche și dulce „ca fagurul de miere“, apoi *datinile* și

Până mă hîțai cu moață
Să duse moțul cu străită!

Ear' Moțul îi răspunde:

Měi Crișene lapte 'n tioc
Adă fata să 'ti o joc;
De nu 'ti-oi juca-o bine
Între smei 'n ea și 'n tine!

Din aceste glume adese se nasc mici certe, cari îndată se impacă de către cei însărcinați cu păstrarea bunei rînduieri, și cari numai atunci ajung la bătăi și neorînduieri, când străinul se amestecă. Astfel s'a întîmplat în vara anului 1852, când 11 gendarmi nemășteți batjocorind femeile, au fost cumplit bătuți și desarmați: ear' Moții pentru aceasta a lor îndrăzneală, au fost aspru și crunt pedepsiți.

S'a trimis la Vidra-de-sus o companie de dragoni (călărași), și pânănd mâna pe trei însă, dintre care numai Gavrilă Bădescu mai trăiește, a fost fiecare bătut cu căte 100 de bete; ear' la 1856 a fost impușcat unul din ei.

Săracul Moț! Nici în virful muntelui nu-l lasă străinul să-și petreacă zilele în pace!

obiceiurile strămoșești, pe cari cu scumpătate trebue să le ținem și grijim, lăsându-le moștenire copiilor, așa precum le-am primit noi dela părinții și moșii nostri; tot asemenea de aici se ține și portul nostru național, care cu frumusețea și eleganța sa înfățoșare a încântat pe străini și i-a făcut să-i aducă mari cuvinte de laudă. Pe când limba și obiceiurile strămoșești, moștenite din moșii strămoși, arată originea (obârșia) și începurile noastre dela marele popor roman și arată totodată vechimea noastră pe plăuirile acestui pămînt, pe atunci portul național ne dă probă despre gustul bun sau cum se mai zice, despre gustul estetic al poporului nostru. Un popor cu gust rău, pocit, să îmbracă urât, încât nu-i face nici o placere, privindu-l; un popor cu gust bun, cum e Românul, și deștept din fire, să îmbracă cu gust, își întocmește și face astfel vestimentele și îmbrăcămintea, încât te răpește când îl vezi, te încântă, de ai vrea să-l tot privești.

Elei, căți străini de neamul nostru, nu și-au lăsat inima și dorul la căte o Româncuță de-a noastră, pe care au văzut-o jucând în horă, cu cămașa cu alături și cu cătrințele (zadii) drăgălașe, de sub care să vedea poalele, albe și curate ca spuma laptelui? De sigur, căci Româncuță, cu ochii ei negri, cari îți străbat până în fundul inimii și cu mișcările plăcute, îmbrăcată în portul ei fermecător, îți pare o zină din poveste.

Așa e Românul cu portul seu, — când e îmbrăcat în haine de sărbătoare, e vrednic să-l iai în chip și să-i împodobești cu el păreții casei.

Dovada cea mai bună, despre frumusețea portului nostru este, că Maiestatea Sa, Regina României, Elisabeta Doamna, atâtă a fost de încântată de el, încât l-a ridicat din casele și bordeiele țărănești sus la tronul țării. Ea l-a îmbrăcat de mult cu drag la petreceri și alte finalte și mari sărbări și după ea s-au îmbrăcat

Când soarele e numai o suliță pe cer, până se apue, oamenii încep se plece rîzînd și glumind. Crișanul, iute la fire și rău la mănie, fiindcă nu și-a putut vinde oalele, începe a le sparge cu bâta, ear' Moțul, voind ca oalele cumpărate se ajungă mai iute decât el acasă, le dă drumul din deal și până în vale.

Încât pentru tîrgul de fete, în Găina n'a fost nici-odată, decât numai în creerii bărfitorilor străini, ca se atragă luarea aminte a publicului asupra bârfelelor și clevetelor lor.

În vremile de demult, păstorii din acel munte făceau în fiecare an căte o feștanie în mijlocul turmelor. Cu acel prilegiu Vidrenii duceau mânări și beuturi și se ospătau cu popa lor pe iarbă verde și între brazi. În urmă feștania nu s'a mai făcut, ear' petrecerea a rămas și se ține în fiecare an la Sân-Petru. Crișenii din apropiere au început și ei să iee parte la petrecerea Vidrenilor, și așa, dintr-o petrecere numai a Vidrenilor, cu vremea a ajuns să fie o petrecere a Moților și Crișenilor.

în frumosul port și doamnele în toate părțile și se îmbracă și azi, la petreceri și sărbători. Aceste, credem, că sunt lucruri cunoscute, căci despre ele s'a scris de mai multe ori.

Dar' acum portul național al nostru s'a bucurat de o nouă cinstă. Din sărbările minunate, ce s'a dat în România, la București și Sinaia, cu prilegiul visitei Împăratului nostru, scoatere la iveau această stire îmbucurătoare. Portul național a fost arătat și purtat înaintea Împăratului Francisc Iosif, figurând antâia-oară la sărbări mari, împărești și făcându-i-se loc de cinstă printre multele uniforme militare strălucite și printre hainele civile domnești.

Deja înainte de a intra Împăratul în România, la Orșova i-s'a prezentat îmbrăcat în port național deputatul din București, Schileru, arătând lumii, că opinia românească încă poate sta alătura cu cismele împărenate ungurești; cel mai minunat lucru însă s'a petrecut la București și Sinaia.

Aici femeia română s'a arătat vrednică de numele seu. Elisabeta Doamna, iubita Regină, din nou și-a arătat dragoste nețermurită față de Români. Ei și dorul de a-i înălța și a le scoate nume bun.

La banchetul ce s'a dat în București și la concertul din Sinaia, toate doamnele române, cari au fost chemate, în port național au fost îmbrăcate dimpreună cu Regina.

Frumoasă și măreață înfățoșare, care a făcut multă placere Împăratului și tuturor străinilor de față.

Eată cinstea portului național. Nemernic, de trei-ori nemernic ar fi deci acel Român, care nu și-ar iubă portul, ba l-ar schimba cu străie jidovești sau l-ar lăsa să se corcească.

Străinii sunt încântați de el, noi trebuie să-l iubim cu atât mai mult.

Mai era și obiceiu, ca la Sân-Petru se plătească Vidrenii proprietarului feudal Holaky din Hălmăgel arăndă pentru pășunatul vitelor în Găina; de aceea în ziua numită, Moții cu nevestele și cu copiii lor, ospătându-se de bucurie, că s'a plătit de satana, luau parte la această veselie și Crișenii, cari afănd că Vidrenii aveau beutură, duceau și ei în schimb spre vânzare tot felul de unelte și astfel s'a născut tîrgul din Găina, rău și fără cale numit de străini: tîrg de fete.

Tot în acest mod au fost înființate și alte trei tîrguri în munți: în Lespezi, Biharia, și Călineasa. Cel dintâi nefind cercetat a începat la anul 1830, ear' tîrgul din Biharia a început cu doi ani mai înainte din pricina deselor furtune. Biharia e un munte în înțelesul adevărat al cuvântului. Vînturi reci și o negură deasă acoperă întotdeauna acel munte.

A mai rămas în ființă tîrgul din Călineasa, care e cu mult mai nefinsemnat ca cel din Găina. Cei cari iau parte acest tîrg

„Doara“ Românului.

Are poporul nostru dela țeară multe înșușiri bune, o inimă plină de bunătăți, dar' are și înșușiri rele.

Spre fala noastră, a Românilor, trebuie însă să o spun din capul locului, că poporul românesc nu are slăbiciuni de cari fruntașii sei, ar trebui să se rușineze, ori apoi, cari ar putea aduce stricăciune *întregului* neam românesc. Nu! Smintelele poporului nostru sunt mai mult de fire private, și dacă aduc cuiva stricăciune, aduc de obiceiu aceluia, care le face.

O astfel de înșușire pagubitoare pentru cel ce are, e și aşa numita „doară“ a Românului, devenită chiar proverbială. Vorba ăluia, cu: „minea Românului cea din urmă“, nu s'a născut numai aşa din sénin, ci după multe și mari, poate chiar pagubitoare probe, prin cari a trecut poporul nostru. Se pare a fi devenit un fel de lege, că țaranul român, să le învețe toate din păteniile sale proprii. Si asta nu e bine că e aşa, pentru că toate păteniile sunt cam scumpe, căte odată, chiar și primejdioase.

Nu voi vorbi despre „doara“ Românului, despre ușurință cu care primește spre pildă — ivirea unei boale între membrii familiei sale, această nefericită „doară“ cu care așteaptă nepăsător, ca să ajute „Dumnezeu și sfintii“, în loc să alerge fără amînare la un medic (doftor) și să ceară sfatul acestuia; ci voi vorbi despre ușorință sa, tot atât de mare, arătată la cumpărări de moșii.

Pildele sunt multe și aproape zilnice despre cari aș putea spune, dar' mă marginesc a vorbi peste tot, scoțind simplu la iveau răul, care trebuie stîrpit.

Mulți dintre plugarii nostri, chiar și dintre cei cu carte, sunt de credință, că la cumpărări de grădini, case, vii, pămînturi, cu un cuvînt la cumpărări de lucruri nemîșcătoare, e destul să te toc-

sunt mai cu seamă păstorii din acel munte și puțini locuitori de pe la Someșul-cald și rece dinspre Huedin și afară de lâna dusă la tîrg de Moții din Scărișoara, nu sunt alte mărfuri de vânzare.

Așezarea muntelui Găina, pentru înarea unui tîrg e însă cu mult mai priințeoasă, de oare ce în pregătură ei fiind o mulțime de sate, formează calea de comunicație între Moți și între Crișeni.

Despre originea tîrgului n-a spus un bîtrân, Gavrilă Bădescu, că a aflat dela tatăl seu, care a trăit 130 de ani, că într-o zi Vidrenii, petrecându-și în Găina au dat peste ei fără veste de Curuți și Lobonți pe care respingându-i, în amintirea acelei invingeri și-ar petrece Moții în ziua numită.

Tot ca în acest înțeles vorbește înțatul neamț d. Reissenberger, care zice că Mongolii năvălind în Ungaria, Români din țeară ungurească, care locuiau la poalele desupra ale Bihariei, i-au gonit pe munte, unde fiind întimpinați de Români transilvani, pe

mești cu vînzătorul, să-i plătești prețul de cumpărare, și se legi cu dînsul un contract în fața martorilor. Contractul îl pui apoi frumos în buzunar, ori pe fundul lăzii, și te culci liniștit, în credință, că ai devenit proprietarul realității cumpărate.

Cine face așa, rău face. Contractul nu dă încă nimănui dreptul de proprietate (de stăpân), ci acest drept se câștigă numai trecând contractul prin cartea funduară. Adevăratul proprietar (stăpân) al unei moșii sau case e totdeauna acela care se află însemnat în cartea funduară de proprietar, și nu altul, aibă acest altul zece sau o sută de contracte, legate toate după lege și în cea mai bună rînduială.

Contractul nu pentru aceea se face, ca să-l ținem ascuns pe fundul lăzii, ci pentru ca dovedindu-ne cu el dreptul de proprietate asupra averii cumpărate, să cerem la deregătoria cărților funduare însemnarea acestui drept, pentru noi.

Aceasta se numește: a să întabula, a fi întabulat.

Câte nefericiri nu s-au întemplat până acum din nebăgarea în seamă a acestei reguli.

Câte întemplieri nu s-au ivit, în cari vînzătorul a făcut datorii după vînzare, datorile s-au întabulat pe moșia vîndută, iar aceasta să pus la doba și să vîndut în paguba cumpărătorului, care a ținut contractul pe fundul lăzii, în loc să-l fi arătat fără amînare deregătoriei de carte funduară.

Să-și însemne bine lucrul acesta oamenii nostri dela țeară, și în treburi de cumpărare se pună la o parte „doara“. Contractul ce-l leagă cu vînzătorul să-l arete fără amînare deregătoriei de carte funduară, pentru a împedeca astfel orice primejdie, ce ar putea să-i ajungă, căci „doara“ folosită în asemenea impregiurări, poate să le aducă perdeți foarte dureroase.

Dar nu numai după cumpărare, ci și înainte de cumpărare e de datorință

toți i-au omorât. În amintirea acelei invingeri și petrec România în fiecare an la Sân-Petru în muntele Găina, când apoi să încheie și unele căsătorii".

La tîrgul din Găina, care seamănă cu nedeale din țeara Hațegului, sau mai bine zis cu tîrgul Fetei ce se ține la bobotează la Vaida-Rece din țeara Făgărașului, sau cu cel dela Sfântă-Mărie din Teiuș de pe vatra Mureșului, ori cu cel dela Ispas din Blaj, se fac ca de obicei, cunoștințe între fiori și fete, din care să încheie și câte o căsătorie între căte un Crișan cu o Moață, nici-o dată însă între un Moț cu o Crișană, fiindcă Crișenile nu sunt așa frumoase ca Moațele. Cununia însă se săvîrșește cu toată curvința acasă în sat, înaintea altarului bisericii, iar nu în munte, unde se zice că ar fi pustnici sau călugări, cari în țeara Moțului n'au existat de când e lumea.

Noastră a merge la diregătoria de carte funduară, pentru a ne încredința, de se afă oare trecută în cartea funduară parcela de pămînt sau casa ce vom să cumpărăm, cine e proprietarul ei, și ce datorii se găsesc întabulate pe ea? A cumpăra ceva înainte de a vedea starea în cartea funduară, nu însemnează alta, decât a cumpăra — măta în sac.

Cartea funduară e dară o întocmire foarte însemnată pentru proprietari, de aceea voiu mai vorbi despre ea.

Brutus.

Procesul Româncelor din Boiuța.

În numărul din urmă al „Foii Poporului“ am amintit, că în 6 Octombrie st. n. a. c. au stat înaintea curții cu jurați din Cluj 7 brave Românce din Boiuța, dintre cari două au fost osândite. Adevărată pricina pentru care ele au trebuit să se înfațoșeze la judecătorie a fost simțul învățăiat românesc al lor, deși nu procurorul le-a dat în judecată, ci perdutul învățător din Boiuța, maghiaronul Soldja Miklós.

Acest neom e cunoscut de toți, că un păcătos, care arăta pe nedreptul pe Români din Boiuța, și fi părea pe la judecătoriile din Sibiu. În anul 1894 însă a facut o nouă îspravă, care și-a avut sfîrșitul acum, la procesul din Cluj.

A fost așa de bine, că școlarii din Boiuța au avut un maial în falnică zi de 3/15 Maiu. Soldja să pus și acum în poară cu sătenii. El a oprit pe școlarii lui să meargă la maial, pe cuvînt, că Boiuțenii vor face demonstrații împotriva statului. Apoi din odaia sa spiona pe oamenii cari mergeau la maial, ca să-i arete.

Totuși Boiuțenii s-au scărbit de aceasta, iar cele șepte femei au făcut o declarație, pe care au publicat-o în „Tribuna“. În ea i-au numit „vînzător“, „nemeritic“, „Iuda“ și. a. după purtările sale.

Soldja pentru aceasta a dat în judecată pe scriitoarele declarației.

Dar cu atâtă nu s'a indestulit, ci ca pîra să aibă o mai bună îsbândă, a spus în actul de acuza fel de fel de minciuni despre Români. A spus între altele, că Români au avut planul de a „dărăbură patria noastră maghiară“, că după procesul Memorandumului Români erau gata de rescoală și alte bazaconii, pe cari însă la proces nu le-a putut dovedi. Astfel a rămas în ticăloșia să de rușine!

La Cluj, în fața juraților, femeile Boiuțene s-au purtat foarte brav. Ele au fost întrebate pe rînd și toate au mărturisit, că Ana Istrate a făcut declarația și celelalte au subscris-o. Au vrut să infierze pe Soldja și să-i arete din nou lumii ticăloșia, „pentru că și-a bătut joc de copiii nostri și de sârbătoarea noastră“, cum a spus una dintre acuzațe.

Apărătorul acuzaților a fost dl avocat Dr. Illea din Cluj, care a arătat în lumină adevărată pe Soldja după faptele sale, a dovedit nevinovăția acuzaților și a cerut să fie mantuie. Cu toate aceste două din ele au fost osândite, anume Ana Istrate și Maria Necșa.

Astfel s'a sfîrșit procesul Boiuțenelor, în care a eșit la iveală de nou ticăloșia lui Soldja și curagiul și bunul simț românesc al Boiuțenelor.

sm.

DIN LUME.

Tarul în Franția.

Luni (5 Octombrie stilul nou) părechea împărătească a Rusiei a sosit, în drumul seu spre Paris, în orașul de mare Cherbourg, unde a fost primită cu mare însuflețire. De aci Tarul și soția Sa au plecat, însoțiti de președintele republicei franceze, Felix Faure, la Paris, unde au ajuns Marti dimineață. Aici cele mai mari sârbători așteptau pe înalții oaspeți. Două zile a stat părechea împărătească a Rusiei în marea capitală franceză și în tot timpul acestei Francezii, în frunte cu președintele lor și cu oamenii cei mai de seamă ai țerii au arătat cea mai mare însuflețire și dragoste față de împărăteștii lor oaspeți, cari s-au minunat mult de mărețiile Parisului și peste tot de întinsa putere a Francezilor. Îndeosebi frumoasa și brava armată franceză, care în număr de 80 de mii s'a arătat înalților oaspeți, a plăcut din cale afară acestora. Câtă vreme a stat Tarul și soția Sa în Paris mii și mii de oameni din toate părțile țerii s-au adunat acolo, să vadă strălucitele sârbări.

SCRISORI.

„Perde vară“ la mileniul.

Eărăși ni-a sosit din câteva locuri, dela români buni și verzi ca stejarul scrisori, cari ne vestesc, că unele uscături de ale neamului nostru au fost duși la comedii și la tîrgul de rîs din Iadapesta. Îi dăm aci la vîleag, ca să se știe ce pasări bune sunt:

Din Galați (lângă Făgăraș).

Domnule Redactor!

Nu mă rabdă inima, ca să nu aduc la cunoștință stimărilor cetitorii ai prețuifei d-voastre foi „Foaia Poporului“, că și în comuna noastră Galați, curat românească, se afă „marhe“, cari nu s'au îngreșat de comedii ce le-au vîzut în Făgăraș, făcute tot în cinstea mileniului, ci au plecat și la tâmbălăul din Budapesta.

Aici ti numesc pe harnicii Români: Márkha Péter, fost învățător 30 de ani în comuna noastră Galați și acum în lingă communal. Schiopu Peter, biru și soția Aron Gligor și Pop János.

Fie-le rușine!

Sentinela.

Din comitatul Hunedoarei.

Eram năcăjit de câte-ori ceteam despre transportarea dobitoacelor cu două picioare la tîrgul de bazaonii din Budapesta, dar' eată că acum s'au aflat și la noi câțiva „perde vară”, anume în cercul Devei, cari s'au dus acolo, anume: Din comuna *Santohâlm* birăulmare *Şerban Petru* și fratele lui *Ioan Şerban*, cu soțile, apoi birăul-mic *Maier Petru*. Din comuna *Seuleşti*, *Crișan George* și *Avram* din *Bisearea Ioan Muntean* al lui *Alexandru*, cantorul cel tinăr, *Nistor Popoviciu* și *Ionică Tocaciu*, din *Rimeria Todor Partenie*, birău. De peste Murăș, din *Chimindia*, *Petru Albu* și *Dumitru Iovan*, din *Banpotoc*, *Ioan Mărinuț*, birău, *Gheorghe Albu*, *N. Bembea* și *Filip Ioan*. Din *Cărpiniș*, birăul *Piscoi Petru*, din *Uroiu*, birăul *Ioan Brândușa*, *Irinca Solomon* și *Toma Bălșan*.

Tot mai mulți birëi, slugi la stăpâni!!

Din cercul Făgetului și al Bichișului.

Din acest cerc am primit mai multe scrisori, din cari se vede, că din câteva comune de pe aici s'au dus unii preoți și învățători, ducând cu sine mai mulți rătăciți. Eată unele părți:

Din comuna *Bata* a mers preotul *Ioan Miloș* vîrful din coada preotimii, cu 14 plugari și cu învățătorul *Ionichie Nestor*, de care însă să miră tot omul, cum de să-a uitat astfel de sine.

Din comuna *Cella*, care până aci a fost vrednică de laudă în ținuta sa națională, încă a pus notarul căpăstru pe 6 plugari, în frunte cu dascălul *Stefan Cărăbaș*. Acești amăgiți sunt: judele com. *Toma Șicăran*, *Teodor Stricatul*, *Maxim Joiescu*, *Patrichie Gaspar*, *Ambrosie Gaspar* și *Ambrosie Nistor*. Să le fie de bine, nu și învinuesc, căci de slăbă s'au făcut de rîs.

Din comuna *Bacamezău* au mers vre-o 10 plugari în frunte cu știarțul de dascăl *Filip Dumitru*.

Să le fie rușine la toți.

Simțitorul.

Un alt corespondent din părțile acestei serii, că au fost la tămbălău:

Antistitia comună din *Valea-Mare*, din *Capolnaș* a fost judele comună cu niște jurăți, dintre cari pe unul, *Ioan Crănicescu*, l-au dus până la gară beat ca pe un urs, din *Birchiș* a mers judele și fostul jude *Bulzan*.

Bine să-a purtat comuna *Caprioara*, de unde nu s'a dus nimenea, având conducători buni.

Abonent nr. 5068.

Calea cea bună.

Bucium-Poeni, în 15 Septembrie 1896. st. n.

La noi în comuna noastră *Bucium-Poeni* înainte cu câțiva ani băișagul era în floare, putea pe timpurile acelea trăi și omul cel fără de nici o carte sau meserie, acum însă de vre-o 19 ani încoace s'a stîrpit băișagul nostru, încât suntem acuși de fogit în Teatră.

Lucru dovedit, că am fost în trecut economi rîi.

Aceasta o zic nu pentru că să defaim oamenii din popor, ci alt înțeles are această descriere a mea;

Pe vremea, când erau băile de aur în floare, puteau ești în comuna noastră mulți învățători, căci mijloace au fost, dar pe timpurile acelea nu au fost oamenii, nu au avut po-

vățitorii buni și nu au cunoscut ce plătește coala și meseria la vremuri grele.

Acum mai cu seamă de vre-o 4 ani, de când a intrat și la noi în comună scumpa „Foaia Poporului” mulți, și cari au cetit și cari nu au cetit încă au auzit din altul, ba chiar și cu ochii au văzut, că: *cel cu carte sau cu meserie poate ușor trăi față de noi și în timpurile cele mai slabe, să indemnără dară oamenii nostri și îmbrătoșara școală și meseria*.

Avem acum din popor — și ar trebui și mai mulți să fie — un băiat a lui *Jurca Simion*, la argăsitori, are *Jurca Nicolae* 2 băieți în gimnasiul din *Alba-Iulia*, *Nicolae Lupu* unul în *Sibiu*, *N. Adamoviciu* unul în *Brad*, *Ioan Iancu* unul în *Brad*, *Simion Trifa* are unul pedagog în *Sibiu*, *Nicolae Țandrea* are în *Alba-Iulia* unul, ear' în *Zlatna* are un băiat și două fetițe la școală, afară de aceasta s'au ridicat în comună 3 prăvălii din partea Românilor.

Bine ar fi să putem ceta despre comunele noastre, că: au imitat pe *Bucium-Poeni*.

Abonent nr. 891.

Petrecere în Toplița-română.

Toplița-română, 25 Sept. st. n.

În 8/20 Sept. a avut loc în comuna noastră o prea frumoasă petrecere, în folosul bisericii noastre gr.-ort.

La petrecere a luat parte în rînd cu poporul: întreagă inteligență noastră, care să-a petrecut în mijlocul poporului până în zori de ziua. Poporul să-a purtat foarte cinstit până în capăt. Un lucru foarte frumos au săvîrșit pentru reușita că mai deplină a petrecerii, doamnele *Elisabeta Trifu* și *Ecatérina Mazăre*, domnișoarele *Maria* și *Leontina Popescu* și domnii *Octavian Popescu* și *Laurian Maior*, care au învățat pe fetele și ficele nostri mai multe jocuri naționale, între cari „*Ardeleană*”, „*Sârba*”, „*Hora*”, „*Romana*”, făcând prin acestea o nespusă placere întregului public de față. În pauză s'a jucat și „*Călușerul*” și „*Bătuta*”.

Petrecerea a fost dată de mai mulți domni din comună în frunte cu domnii: *George Maier*, preot gr.-ort. ca președinte și *Valeriu Trif*, măiestru cojocar; *Ioan Mazăre*, neguțător; *Nicolau Moldovan*, măiestru pec; *Ioan Bobu*, economist; *Zaharie Dușa*, economist, ca arangatori.

Venitul curat e de 40 fl., cari s'au dat fondului bisericii noastre.

Încurajări de atare reușită admirată până și de străini, ne-am hotărît, că de aici înainte să dăm în fiecare an două-trei petreceri de acest fel.

I. V.

CRONICĂ.

Earăști proces. Luni (13 Oct. n.) s'a judecat înaintea Curții cu jurăți din Cluj procesul pornit împotriva învățătorului *Nicolae Trimbitoniu*, pentru că într-o corespondență publicată în „Tribuna” din anul 1894, ar fi vătamat pe gendarmi. *Dl Trimbitoniu a fost osânbit la 60 fl. amendă și la platirea cheltuielilor de proces, în sumă de 36 fl.* Apărătorul, *dl Dr George Morar* a apărăt cu multă vrednicie pe acuzaț, dar' în desert, glasul dreptății nu se aude la judecătoriile ungurești!

— Înaintea judecății au stat vre-o 36 de Români din comuna *Tohanul-vechiu*, lângă Brașov. Pîritor n'a fost de astă-dată vre-un slujbaș unguresc, ci nefericitul vice-

notar din *Tohanul-vechiu*, *Ioan Berariu*, o unealtă a apăștorilor nostri. Berariu a pîrît pe *George Tomaș*, preot gr.-cat. în acea comună, că într-o predică rostită în biserică ar fi ațțat împotriva Ungurilor, ear' pe învățătorul *Nicolae Pop*, că ar fi ațțat poporul împotriva sa, ca slujbaș. Nefericitul pîritor și-a adus cu sine ca mărturii întreaga sa ceată de prieni vre-o 12 la număr, cari mai toți sunt cunoscute în comună ca oameni iubitori de sfadă și de bătaie. Dimpotrivă mărturiile celor doi pîrîți sunt oamenii cei mai cinstiți din comună. Aceștia au mărturisit cu toții, că nimic din cele spuse de pîritor nu sunt adevărate. Pîrîții au fost apărăți de advocații *Dr. Eugeniu Lemeni* și *Dr. Carol Lurtz*, fruntașul Șâșilor potrivniici stăpânirii de azi. Judecătoria după multă cercetare și după frumoasele vorbiri ale apărătorilor a hotărît, că într-adevăr pîrîții nu-s de loc vinovați. Procurorul, mare patriot fiind, a dat recurs împotriva acestei hotărâri.

— Împotriva foii „Dreptatea” din Timișoara (Binat) s'a pornit un nou proces. Împrocesuate sunt trei corespondențe, publicate în numerii 133, 135 și 146 din anul acesta, asupra măcelului dela *Mehadica*. — În 2 și 3 Octombrie n. a avut loc la judecătoria din Brașov un proces politic foarte urit.

*
Alegere nimerită. Din Fentac (Binat) ni-se scrie, că în 30 Septembrie st. n. a. c. a fost acolo alegere de vicenotar, fiind ales un tinăr român brav, *dl George Todorescu*. La această alegere a fost mare bucurie din pricina, că de astă-dată Sârbii au dat mâna cu Români — pe cari erau necăjiți pentru despartirea ierarhică — și astfel a fost ales sus numitul cu 24 voturi împotriva la 6 voturi, date de Unguri candidatului lor maghiar. Pildă bună au dat în privința aceasta amendoi preoții: preotul român *Moise Babescu*, care a ostenit mult pentru a încheia frățietate cu Sârbii și preotul sârb *Grigorie Georgevicin*, apoi e vrednic de toată lauda Sârbul *Vasa Mitriciu*, care a fost imbiat din partea Ungurilor cu 5 fl. peatru un vot, dar' n'a primit, ci scărbit le-a zis: „eu nu sunt Iuda, nu-mi vînd legea pentru bani”. Săroarea care ne văștește aceste știri îmbucurătoare, e iscălită de următorii: *Mateiu Vuia*, *Ioan Ristin*, *Alia Lipovan*, *Drăgoi Bîta*, *Drăgoi Popovici*, *Nica Hodoșan*, *Lazar Tiundre*, *Ioan Birău* și *Arsa Lipovan*, membri în reprezentanța comunală.

*
Pocăire. Cei cari merg la milleniu, vin năcăjiți ca vai de ei acasă și scărbiți, dar' tacătorea peștelui, căci li-e rușine. Eată însă ce cetim în „Tribuna” Nr. 213. Un econom din (giurul Făgetului) trimite „Tribunei” o scrisoare mai lungă, în care arată în ce chip a fost amăgit să meargă la milleniu, și apoi povestește cele pățite în Budapesta în următorul mod: Ajunși în Budapesta — zice omul nostru — am fost îndesați în bărăci, ca într-o menagerie, unde era îmbulzeală atât de mare, încât dacă n-ar fi plouat, ar fi trebuit să ne năduşim. În 23 Septembrie ni-s'a dat la ameazi supă și fasole. În 24 supă și cartofii Am fost duși în expoziție, dar' în loc de a ni-se arăta nouă ceva, am fost noi arătați, ca niște animale din menagerie. Mergeam cu părechia. Înaintea noastră mergea un călăuz în fuga mare, fără a ne arăta ori explică ceva. Cum am durmit două nopți în bărăci, numai noi știm. Destul că unul dintre noi a murit în Budapesta, — și alii patru au ajuns bolnavi acasă, și zac și astăzi. Mă doare înima când trebuie să le spun aceasta, și mă cuprind rușinea, că m'am

dejosit într-o atâta. Zic și eu dar că fiul rătăcit: Scumpă națiune română, greșit-am înaintea ta și a lui Dumnezeu; iartă-mă că nu sunt vrednic și mai chemă fiul tău!

Preot pătimăș. Ctitorul prim al bisericii române din Zarand (comit. Aradului), cu numele Ignat Flueraș, să plângă într-o scrisoare mai lungă asupra preotului de acolo Vasilie Olar, pentru purtarea sa pătimăș față de el. Flueraș a împrumutat părintelui Olar 10 fl. din banii bisericii, pe care numai cu mare greu i-a putut primi îndărăt, căci de câte ori și cerea, părintele îl înjura numindu-l „blăstemat și fără rușine“. Când apoi a cerut și interesele (cametele) după cei 10 fl. (fiind banii bisericii), părintele Olar să măriască astăzi de tare, „ncăt 'l-a blăstemat între martori pe el și pe urmașii lui.

Noi îl încredințăm pe ctitorul Flueraș, că blăstemul nu se va prinde, dacă interesele au fost cerute pe drept, părintelui Olar și zicem, că cu o astfel de purtare necuvioasă, să face urgăsit înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor și ar fi bine, ca să nu mai facă astfel de lucruri, de care rușine să-i fie.

Să cumpărăm dela ai noștri! Din Alba-Iulia primim următoarele: La un tirg de țeară din orașul Teiuș un Român, vînd să cumpere o păreche de încălțăminte pentru nevastă-sa, se duse la un păpușar ungur din Turda. Acesta, un om crunt și dirz, și spuse prețul. Românul nostru voia să se tocmească. Atunci dirzul păpușar în loc de a sta cinstit de vorbă cu Românul, unde nu-mi începă a-l înjura în chipul cel mai murdar, învinovătuindu-l că ar vrea să fure, că nu să cumpere. Românul, om de pace, nu zise nimic, ci trece la altă satră tot ungurească. Aici o păti însă și mai urât, căci negustorul ungur nu numai că-l înjură de toti sfintii și de Dumnezeul românesc, ci-i dete și câteva ghiolduri și împinsături. Astfel Românul, înjurat și bătut, trebuie să se ducă și de acolo. — Să ne ferim deci a da banul, care ne mai rămâne dela grelele dări și aruncuri, la străini, cari zua în ameza mare ne înjură și ne bat! Avem noi destui măiestri și industriași români, pe care pe la toate tîrgurile și putem afla. Dela acestia să tîrguim totdeauna, căci ei mai bună marfă ne vor vinde!

Un abonent.

Împotriva Jidovilor. Comuna Csárálos (comitatul Sătmár) și cauta un cărcimă. În anunțul seu, primarul spune anumit, că cărcima se poate arănde ori-cui ajădă de Jidovi. — Eată un minunat mijloc pentru comune pentru a se mănuși de jafurile Jidovilor!

Cum 'i-au sedus. Prin ce mijloace păcătoase au fost amăgiți oamenii dela sate să iee parte la tămbălăul millenar, se poate vedea din următoarelor destăinuiri, pe care le face „Tribunei“ un corespondent din Bănat: „Ajungând într-o dimineață în comuna Iezeriș, oamenii cari mă cunosc, 'mi-au eșit în cale și m'au întrebăt dacă și pe la noi a sosit 'poruncă dela Imperatul, ca din fiecare să se meargă căte 40 Români la Pesta?“ Doară pe la voi a sosit astă poruncă? 'i-am răspuns eu. Cine va spus o-așa mineiună cu coarne? Stăpânirea dle! Dl fibiră, notarul și popa au zis, că dacă nu vor merge, vor fi pedepsiți, și pe lângă aceasta fiecare să fie sărbătoarește îmbrăcat și în cisme încălțat! De cheltuielile de călătorie n'au a se îngriji, precum nici de

ale mâncării, de oare-ce toate le au degiabă în timpul căt vor petrece pe acolo. Una însă e rău, dle, fmi zise un om mai guraliv, că acum toți cei 40 dela noi, cari au fost la Pesta au primit o nouă poruncă: dacă în trei luni nu vor plăti fiecare căte 5 fl., pentru papricașul unguresc, vor fi zălogiți și acum să vezi năcazul lor, dar' așa le trebuie!“

Monument regelui Mathia. Tot mai în tooul celor mai sfrunțate nedreptățiri ale „dreptății“ maghiare a avut loc, în ziua de 30 Septembrie stilul nou, sărbătorile punerii temeliei la monumentul ce se va ridica în Cluj marelui rege Mathia Corvinul, despre care până în ziua de azi viață este vestita zicală: „A murit regele Mathia, s'a dus dreptatea“, zicală atât de nimerită pentru stările noastre de acum. Au fost chemați și metropoliții nostri Victor Mihalyi dela Blaj și Miron Romanul din Sibiu, precum și episcopul săsesc Müller, cari toți au lipsit însă. Deasemenea n'au luat parte nici preoții români gr.-or. și gr.-cat. din Cluj, cari încă au fost chemați.

Avis. Atragem atențunea p. t. publicului asupra firmei bine acreditate Daniil Meltzer jun., parfumeur în Sibiu. Având numita firmă legături comerciale cu cele mai renumite case atât în, că și afară de țeară, este în plăcuta poziție de a satisface ori ce dorință a p. t. publicului; mai detaliat în anunțul de pe pagina a patra.

Mai nou.

Conferența națională.

O veste de mare însemnatate și îmbucurătoare aducem la cunoștința ceteriorilor. În urma hotărîrii fruntașilor nostru, **conferența generală electorală a alegătorilor români**, cari se țin de programul dela 1881 este convocată a se întruni aici în Sibiu, pe ziua de 24 Octombrie n. a. c. La conferență fiecare cerc de alegere trebuie să trimită căte doi bărbați de încredere. Presidenții cluburilor centrale și presidenții cercurilor de alegere trebuie fără amânare să chemă în fiecare cerc de alegere pe toți alegătorii români la o adunare. În aceasta adunare li-se va spune alegătorilor, cum au să se poarte față de alegeri, în înțelesul hotărîrilor din urmă ale conferențelor naționale și se vor alege cei doi bărbați de încredere, cari au să vină la conferența generală. Presidenții cluburilor și cercurilor li-să trimis îndrumare în privința aceasta.

În articolul din fruntea foii am spus, că în fața alegătorilor trebuie să lucrem, ca pasivitatea să se fină, căci numai aşa vom fi băgați în seamă. Este sosit prilegiul și vremea ca să ne punem pe lucru. Alegătorii români din toată țeară sunt rugați a se aduna în cercuri la glasul chemător al președenților și a se sfătuji în înțelegere și bună rîndueală.

Frați Români din toate unghiuile terii, să ne arătăm una și ne despartiți, gata de lucru, gata de ori-ce luptă.

Sus cinstea națională!

Convocarea la conferență, care se publică în „Tribuna“ de Vineri și în celelalte foi naționale, este următoarea:

Stând în fața alegătorilor dietale, basat pe §-ul 104 al legii electorale, prin aceasta convoc **conferența electorală generală a alegătorilor** dietali români din Transilvania și Ungaria, aderenți ai programului stabilit în **conferența generală** ținută în Sibiu la anul 1881, — pe 24 Octombrie st. n. a. c. la 10 ore a. m. aici în Sibiu.

La aceasta conferență generală sunt **invitați** toți bărbații de încredere designați de către cercurile electorale.

Sibiu, 15 Octombrie n. 1896.

Dr. Ioan Rațiu.

Nou proces.

În 3 Noemvrie stil nou, se va ju-deca înaintea curții cu jurați din Cluj al nouălea proces pornit împotriva „Foi Poporului“ pentru poesia „La Ardeal“, publicată în nrul 21 din anul acesta. Acusat este numai dl Andrei Baltes, pe atunci respunzător al „Foi Poporului“. Împotriva lui Remus N. Begnescu, care a scris poesia, nu s'a putut porni cercetare, de oare-ce el trăește în România.

Procurorul dela Cluj Kózma Gyula, zice în acusa sa, că poesia aceasta ar fi aflată la ură împotriva Ungurilor.

POSTA REDACȚIEI.

Abonamentul nr. 8975. (Iclanzel). Pretorii numai sunt indreptăti a da pasporturi, nici pe 15 zile, ci trebuie să-ți scoți dela vicecomitele (vicespan). — Biblia cea mare costă 15 fl. Pravilă nu să afli de vînzare.

T. St. în Drămbariu.

„La ori ce te vei pricepe

„Te inchină și începe“....

D-ta să vede, că te pricepi bine a lua versurile altora și a le da de-ale d-tale. Nu să publică.

Ilie S. în Ierof. „Poesiile poporale“ și „sfaturile bune“ nu să pot publica, sunt slabe. Cetește mult, apoi încearcă să faci ceva.

V. D. „Țiganul făură“ nu să poate publica, versuri prea greoaie. Serie în prosă anecdotă.

Abonamentul nr. 6764. (Gurariului.) Ești un harnic cetitor al „Foi“ noastre. Iți mulțumim pentru laude și sprigini, fii numai tot-deauna la locul d-tale.

Aur. Ax. în F. „Plângerea tăranului“ nu să poate publica.

G. P. în Secaș. Pentru nrul de acum e prea târziu; să va publica în nrul viitor ca inserat; tacșa vi se face cunoscută.

T. M. în Fildul-de-jos. Să vor publica.

Dlui din Câmpul Pâniei. Suntem și noi scărbiți de purtările aceluia preot, dar' lucruri ca și cele despre cari ne scrii numai cu greu publicăm, deoarece sunt prea de tot urite. De-altele casul acesta nici nu mai are atâtă însemnatate, tocmai pentru că femeia aceea a răposat. De va mai face însă acest preot asemenea neieritate lucruri, scrie-ne în grabă și cu dovezi, și atunci ne vom să răfu și noi cu dumnealui!

Misanul. Cetește cele scrise „dlui din Câmpul-Pâniei“.

Iosif R., Caransebeș. Dela noi să trimite regulat foaia; numerii 37 și 39 asemenea 'i-am trimis și ne mirăm că nu 'i-ati primit. Reclamăți la postă.

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Merariu. Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

LOTERIE.

Tragerea din 10 Octombrie n.

Budapesta: 58 69 75 52 25

Tragerea din 14 Octombrie n.

Sibiu: 26 58 11 66 5

Tîrgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 7 Octombrie: Nocrichiu.

Marți, 8 Octombrie: Orheiu (comit. Hunedoarei).

Miercuri, 9 Octombrie: Bontida, Ghîrîș, Hodod.

Joi, 10 Octombrie până Sâmbătă, 12 Octombrie:

Brașov.

Vineri, 11 Octombrie: Reghinul-săsesc.

Sâmbătă, 12 Octombrie: Cehul-Sălagiului.

Călindarul săptămânii.

Zilele	Călindarul vechin	Călind. nou	Soarele	
	Dum. a 21-a d. Ros., gl. 4, sft. 10.	răs.	ap.	
Dum.	6 † Apost. Toma	18 Luca Ev.	6 44	5 16
Luni	7 Mcii Sergie și Vach	19 Ferdinand	6 46	5 14
Marți	8 Cuv. Pelagia	20 Vendelin	6 47	5 13
Merc.	9 Apost. Iacob	21 Ursula	6 48	5 12
Joi	10 Muc. Eulampie	22 Cordula	6 50	5 10
Vineri	11 † Apost. Filip	23 Ioan Capis.	6 52	5 8
Sâmb.	12 Mcii Prov. și Tarach	24 Rafaîl Arch.	6 54	5 6

Hugo Lüdecke,

juvelier,

Sibiu, Piața-mare.

Există dela anul 1850,

recomandă depositul seu bogat asortat cu rechisite bisericești, făcute strict după ritul gr.-or. și gr.-catolic, din cel mai bun metal, aurit ori argintit.

Cataloage ilustrate să trimit gratis.

Mai departe recomandă magazinul seu de

juvaiere de aur și argint

de tot felul, de tot prețul. Toate sunt probate oficios. În atelierul seu renumit și vechiu se vend numai lucruri solide cu prețurile cele mai ieftine. [2078] 3-6

Comande și comisiuni prin postă să execută în grabă.

În curînd va apărè.

„Călindarul Poporului“

pe 1897.

Anul XIII.

Cel mai lătit și cel mai ieftin călindar românesc.

Raportul despre „mișcarea literară la noi“ al comitetului „Asociației Transilvane“ numește

„Călindarul Poporului“

„excellent“.

Anul trecut a apărut în 5000 exemplare și prin Ianuarie 1896 nu să mai găsia nici un exemplar. Mulți, cari au comandat târziu acest călindar nu l-au mai putut avea.

Grăbiți deci! — grăbiți a vă prenumera din vreme la

„Călindarul Poporului“ pe anul 1897.

Costă numai 20 cr.,

desi e tot așa de excellent, ba încă mai îngrijit și mai bogat, decât până acum.

În estan „Călindarul Poporului“ are un conținut literar mai bogat cu o coală întreagă decât în anul trecut — și pe lângă aceea — două ilustrații.

Grăbiți a-l prenumera. Mai ușor e a adauge prețul la renoirea abonamentului. Cu postă trimis, costă cu 3 cr. mai mult.

„Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

Nr. 1428—1896.

[2237] 1—2

Publicare de licitație.

În comuna Racovița, la 31 Octombrie a. c. se va da pe calea licitației:

1. Lemnele din tăietura „Valea lupului“ de pe un teritor cam 18 jug. catas. cu un preț după stângin și anume: dimineața la 9 ore. Vadium e 190 fl. înainte de licitație a să depune. Cumpărătorul după licitație are a depune o cauțune de 500 fl., care se va sosi în rata ultimă.

2. Tot în aceea zi, după ameazi la 4 ore, se va da în arêndă dreptul de vînat al comunei politice pe termen de 6 ani, începând dela 1 Ianuarie 1897 până în 31 Decembrie 1902. Vadium e 5 fl. Arêndatorul va avea a depune ca cauțune suma arêndei pe 6 ani în un libel dela vre-o cassă de păstrare, care la 1 Ianuarie 1902 cu ocasiunea solvirii ultimei rate se va reda arêndatorului.

3. Tot în aceea zi, după ameazi la 5 ore, se va exarênda pe acel termin și dreptul de vînat în teritorul componșoratului Branisce.

Se rezervă dreptul în toate casurile, reprezentanța a-și alge arêndator și eventual din un minus oferent, societăți sau partide private, cari se ocupă cu vînzarea de animale dela licitație.

Racovița, în 13 Octombrie 1896.

Primăria comună:

Simion Maxim.

Fogarasiu,

notar cercual.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vînzare opul premiat și publicat de „Asociația transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanul.

Acet op. care se extinde pe 216 pagine, cuprind cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto.

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

E un ce cunoște, că toți articlui pentru îngrijirea rațională a părului, a gurii, a dinților, a teintului etc., mai departe toate săpunurile medicale și cosmetice pentru toiletă, precum și parfumăriile și toți articlui ce taie în ramul acesta se pot cumpăra mai bine și mai avantajos numai în vînzătorii (pravălii) speciale. [2 71] 5—6

Acolo se poate afă depositul cel mai bogat.

Nu se poate afă aci nici o marfă râncedă, aruncată sau chiar rea, pentru că prin marea circulație neconvenit vin numai articlui proaspăți.

Cel mai ieftin isvor de cumpărate acolo, pentru că prin comanda directă din fabricile cele mai mari și mai renumite din și afară de țeară, în vînzare vine numai marfă esită din mâna unor oameni cu acuratețe și pricepători în aceasta.

Ori-cărei întrebări în respectul acesta i-se va da răspuns grabnic și gratuit.

I. Vînzătorie specială: Sibiu, Parfumeria Meltzer, Str. Cisnădiei, (Palatul Comandei de corp).

Zilnic în legătură cu postă; chiar și cele mai mărunte comisii se vor îndeplini conștientios și sub discreție cât se poate de grabnic.

Daniel Meltzer jun.,

Fabrică de mărfuri de uns, de săpun și de toiletă (înființată la 1848),
Sibiu, strada Gușteriții nr. 25.

„LUGOSANA“

institut de credit și de economii, ca societate pe acțiuni în Lugos.

Primeste depuneri și re fructificare
sub următoarele condiții:

- a) Depuneri cu anunț de 30 zile cu 5%;
- b) " " " 60 " " 5½%;
- c) " facute de biserici, școale, corporații culturale, o i cu scop de binefacere cu 6%.

Darea de venit după interese o solvește institutul separat.
După starea cassei depuneri până la 500 fl. v. a. se restituiesc îndată la presentarea libelului fară abzicere.

Depuneri se pot face și ridică și prin postă.

[1947] 26—

Direcționea.

Fabrică de casse.

Am onorul a aduce la cunoștința p. t. publicului, că am mărit atelierul meu și am aranjat o fabrică de casse.

Spre încredințare, că furnizez numai marfă bună și frumoasă, servească împregiurarea, că vînd casse fabricate exclusiv numai de mine, și stă în voea fiecărui a să convinge cu prilegiul comandelor în atelier despre bunătatea materialului și conștientiositatea executării.

Incredințând p. t. publicul pe deplin, că atât la cassele nove cât și la reparaturi și deschideri voi face cele mai ieftine prețuri și voi executa în cel mai conștientios mod toate comandele, semnez în speranță unei clientele binevoitoare [950] 31—

cu distinsă stima

Gustav Moess,

strada Poplăcii-mare Nr. 8.

Comunelor bisericesti și politice li se acordă și plătirea în rate.